

Organizacija za hranu
i poljoprivredu
Ujedinjenih Nacija

PROGRAM MEĐUVLADINE SARADNJE

Projekat: Pomoć u izgradnji kapaciteta i usluga za podršku
organske poljoprivrede u Srbiji. GCP/SRB/001/HUN

AKREDITACIJA NASTAVNIH PROGRAMA ZA ORGANSKU POLJOPRIVREDU

*Kriterijumi i smernice za akreditaciju nastavnih programa
za organsku poljoprivredu Srednjih poljoprivrednih škola*

FAO regionalna kancelarija za Evropu i Centralnu Aziju
Koordinaciona kancelarija u Srbiji
Beograd, 2014

1

Sadržaj

Predgovor	v
Skraćenice	vi
UVOD	1
KONTROLNA LISTA ZA VALIDACIJU	3
2.1 Biografija i kvalifikacije nastavnika	4
2.2 Kriterijumi u pogledu obrazovnih institucija	9
2.3 Kvalitet metoda i alata za obuku	11
2.4 Dostupnost i kvalitet referentne literature i elektronskih izvora informacija (uključujući projekte)	13
2.5 Ocena stepena zadovoljstva učenika	13
2.6 Nivo regionalnog razvoja organskog sektora i regionalna poljoprivredna specijalizacija	15

Predgovor

Publikacija „Akreditacija nastavnih programa za organsku poljoprivredu“ (Kriterijumi i smernice za akreditaciju nastavnih programa iz organske poljoprivrede Srednjih poljoprivrednih škola)“ namenjena je zainteresovanim stranama iz oblasti organske poljoprivrede u Srbiji. Urađena je kroz okvir projekta UN FAO GCP/SRB/001/HUN: „Pomoć u izgradnji kapaciteta i usluga za podršku organske poljoprivrede u Srbiji“, koju sprovodi FAO a finansira Ministarstvo poljoprivrede Mađarske. Projekat se sprovodi u koordinaciji sa Ministarstvima poljoprivrede i prosvete Republike Srbije.

Cilj projekta je povećanje kapaciteta poljoprivrednika i drugih učesnika u lancu vrednosti organske poljoprivrede kroz participativne obuke u „školama u polju“ i poljoprivrednim poslovnim školama. U tu svrhu je podržan i Centar za organsku proizvodnju u Selenči u cilju obezbeđivanja obuka, stvaranje tržišnih veza i poslovnog razvoja. Boljoj vidljivosti projekta i jačanju svesti o organskoj poljoprivredi doprinelo je Nacionalno udruženje za razvoj organske proizvodnje „Serbia Organika“.

Jačanje kompetencija iz oblasti organske poljoprivrede potpomognuto je osavremenjivanjem nastavnih planova i programa srednjih škola i inkluzivnom praktičnom obukom nastavnika i učenika. Institucionalni okvir za razvitak inkluzivnog lanca vrednosti organske poljoprivrede biće osnažen zajedničkom formulacijom Nacionalnog programa za razvoj kapaciteta i obezbeđivanje usluga podrške za regionalni razvoj organske proizvodnje.

Materijali proizvedeni u okviru projekta ispitani su i potvrđeni tokom radionica i obuka koje je projekat sprovodio.

Publikaciju „Akreditacija nastavnih programa za organsku poljoprivredu“ pripremio je dr Vladislav Popov.

Zahvaljujemo se doprinosu svih učesnika u stvaranju publikacija i njihovim glavnim autorima, kao i članovima projektnog tima: Aleksandru Mentovu, Nacionalnom menadžeru projekta; Olgi Kešelj i Bratislavu Stamenkoviću, Nacionalnim konsultantima; Županu Martinovskom i Vladislavu Popovu, Međunarodnim konsultantima; Đendi Kurti (Gyongy Kurthy) Vođi međunarodnog tima; kao i Neveni Aleksandrovoj i Stjepanu Taniću iz FAO Regionalne kancelarije za Evropu i Centralnu Aziju za njihovo tehničko vođstvo i nadgledanje sprovođenja projekta. Tehnički je brošuru pripremio Aleksandar Svonvik (Alexander Swanwick).

Skraćenice

OP - organska proizvodnja

SPŠ - srednja poljoprivredna škola

UVOD

Analiza stanja sektora organske poljoprivrede u Srbiji i Procena potreba obrazovanja i obuke u srednjim stručnim školama u Srbiji ¹ otkrile su neophodnost povećanja broja časova praktične nastave za učenike tih škola iz oblasti organske poljoprivrede. U sklopu takozvanog “učenja baziranog na kompetentnosti” praktične veštine učenika srednjih škola postale su od suštinskog značaja za njihovo buduće zaposlenje ili za dalje obrazovanje na visokoškolskim ustanovama.

FAO projekat predlaže izmene koje se suštinski fokusiraju na smanjenje časova teorije sa 64 časa po predmetu organske poljoprivrede na 40 teorijskih časova godišnje po predmetu i 24 školska časa prakse godišnje po predmetu. Pored toga, oko 30% od učeničke prakse nedeljno (6 sati u 1 danu/nedeljno) može biti posvećeno organskoj praksi (npr. na školskim njivama, staklenicima, štalama, ili izvan škole u privatnim firmama, poljoprivrednim gazdinstvima i pijacama). Opšte mišljenje relevantnih aktera uključenih u organsko obrazovanje je da je novi praktično orijentisani program bolje strukturiran i prilagođen da pruži praktična znanja učenicima i pripremi ih za njihovo upošljavanje.

FAO projekat je pripremio i Priručnik za vežbe za nastavnike srednjih poljoprivrednih škola iz organske poljoprivrede i neformalne obrazovne institucije. Postoji potreba da se stručnim licima obezbedi jasno i sažeto Uputstvo za akreditaciju.

Cilj uputstva je da se uspostavi okvir u kojem nastavnici i institucije uključene u obrazovanje i obuku iz organske poljoprivrede mogu da razviju svoje nastavne programe. Programi treba prvo da se koncipiraju i odobre od strane rukovodstva svake Poljoprivredne stručne škole i treba da:

- prate smernice iz Priručnika i promene u nastavnim planovima i programima,
- se prilagode postojećoj infrastrukturi svake škole (prostoru za praktičnu obuku, uključujući i zemljište, mehanizaciju, zgrade, biljke, životinje, objekti za preradu, itd.),
- se prilagode lokalnim agro-ekološkim uslovima regiona,
- uzmu u obzir izgled za zapošljavanje budućih maturanata,
- budu svesni dostupnosti i kvalifikacija nastavnika i trenera.

Uputstvo za akreditaciju može dati sugestije o tome kako da se održi potreban kvalitet praktičnog obrazovanja u srednjim poljoprivrednim školama (SPŠ), uz praćenje nastavnog plana, redovnom proverom i testiranjem različitih elemenata nastavnog procesa. Provera ovih elemenata može obuhvatiti, između ostalog:

- stručni nivo kvalifikacija nastavnika škola koji su uključeni u obuku iz organske poljoprivrede,
- kvalitet nastavnog programa, uključujući praktične zadatke na svakom od četiri postojeća organska predmeta plus predložene nove predmete “Marketing i menadžment u organskoj poljoprivredi (OP)” i “Prerada u OP”
- metode i alate za obuku,

¹ Istraživanja koja su prethodila ovom dokumentu

- referentnu literaturu i elektronske izvore informacija (uključujući projekte),
- pristupe za sticanje praktičnih veština -mogućnosti za organsku sertifikaciju, korišćenje regionalnih ili/i nacionalnih tržišta, mogućnosti pripravničkog rada ili razmenu znanja i iskustva sa regionalnim gazdinstvima ili preradnim objektima, mogućnosti razmene učenika na letnjoj praksi sa drugim SPŠ (u Srbiji i EU),
- razvoj regionalnog organskog sektora i regionalne poljoprivredne specijalizacije,
- buduće perspektive organskih maturanata SPŠ.

Pretpostavlja se da su nastavnici upoznati sa Priručnikom za vežbe za nastavnike iz izbornog predmeta Organska poljoprivreda u srednjim poljoprivrednim školama i neformalnim obrazovnim institucijama. Akreditovana institucija treba takođe da planira redovne seminare i obuke za unapređenje kvalifikacija nastavnika u organskoj poljoprivredi.

Odgovornost za obezbeđenje Priručnika za unutrašnji kvalitet i prikupljanje Dokumentacije o kvalitetu za akreditaciju SPŠ u pogledu edukacije u organskoj poljoprivredi je na Upravnom odboru SPŠ. Konačnu odluku o akreditaciji SPŠ kandidata donosi Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja.

KONTROLNA LISTA ZA VALIDACIJU

1. CILJ KONTROLNE LISTE

Ova kontrolna lista opisuje proces na kojem se zasniva vrednovanje i validacija Instituta za obuku u Srbiji (tj.SPŠ), koji žele da budu akreditovani za organizovanje i obavljanje srednjoškolskog obrazovanja i obuke u organskoj poljoprivredi. Takođe nudi osnovne kriterijume ocenjivanja kvaliteta procesa, potrebnu dokumentaciju i standardizovano obrazovanje u ovoj određenoj materiji.

2. DOKUMENTI KOJI ĆE SE KORISTITI:

- 2.1 Biografija i kvalifikacije nastavnika - radi provere nivoa osposobljenosti nastavnika koji su uključeni u obuku o organskoj poljoprivredi.
 - 2.2 Kriterijumi u vezi sa obrazovnim institucijama:
 - kvalitet nastavnog programa, uključujući praktične zadatke za svaki od četiri postojeća izborna organska predmeta i predložene nove predmete "Marketing i menadžment u OP" i "Prerada u OP",
 - pristup za sticanje praktičnih veština -mogućnosti za organsku sertifikaciju, korišćenje regionalnih ili/i nacionalnih tržišta, mogućnosti za pripravnčki rad/praksu ili razmenu znanja i iskustva sa gazdinstvima u regionu ili jedinicama za preradu, mogućnosti razmene učenika na letnjoj praksi sa drugim SPŠ (u Srbiji i EU),
 - buduće perspektive organskih maturanata SPŠ.
 - 2.3 Kvalitet metoda i alata za obuku
 - 2.4 Dostupnost i kvalitet referentne literature i elektronskih izvora informacija (uključujući projekte).
 - 2.5 Ocena stepena zadovoljstva učenika
- Nivo razvoja regionalnog organskog sektora i regionalne poljoprivredne specijalizacije

3. KAKO KORISTITI KONTROLNU LISTU

Za SPŠ kontrolna lista je osnov za pripremu akreditacije organskog obrazovnog procesa.

Same SPŠ imaju priliku da odluče o nivou i delovima nastavnih sadržaja koji treba da zadovolje potrebe njihovih lokalnih tržišta.

4. OPŠTE

- Dostupnost celokupne dokumentacije – kontrolne liste od 2.1 do 2.6 za interno i eksterno upravljanje kvalitetom programa i procesa OP?
- Da li ima opštih informacija o toj dokumentaciji za sve nastavnike i i upravnike SPŠ?
- Ko piše i ažurira te informacije?
- Kada je ta informacija data?
- Održavanje biografije SPŠ.
- Ko je odgovorno lice za proces validacije (ocene koju daju učenici)?

2.1 Biografija i kvalifikacije nastavnika

SADRŽAJ I PRIMENA

Ovaj deo Smernica se može koristiti kao pregled održavanja sposobnosti trenera i nastavnika u pogledu kvaliteta nastave. Nastavnici se mole da rade prema ovim smernicama.

STRUČNA OSPOSOBLJENOST

- Znanje o organskoj poljoprivredi omogućava podučavanje o istoj i o praktičnim primerima.
- Konkretno znanje potpada pod glavne termine: organski ciklusi, biodiverzitet, organska zaštita bilja, plodnost zemljišta, zajednička prerada.
- Upravljanje organskom poljoprivrednom proizvodnjom:
 - rotacija useva i odabir preduseva,
 - izbor otpornih sorti,
 - način obrade zemljišta,
 - sistem đubrenja,
 - setva,
 - zdravlje biljaka,
 - berba i operacije nakon berbe/žetve.

SPOSOBNOST ZA IZVOĐENJE NASTAVE

- Nastavne metode treba da budu bliske realnom radnom mestu i proizvodno orijentisane, tj. proizvodi treba da se proizvode na času.
- Raznovrsnost nastavnih metoda povećava motivaciju učesnika.
- Uspešna nastava sledi nekoliko principa:

ORIJENTACIJA JE NA UČENICIMA

Srednje obrazovanje i obuka su uvek obrazovanje odraslih, stoga se može očekivati heterogena mešavina učenika.

Učenici će verovatno imati različite nivoe stručnih i ličnih biografija. Prenos znanja je uspešan samo ako se pojedinačna znanja i brzina učenja đaka uzimaju u obzir - pravljenje razlika unutar grupe diferencijacija (borba sa različitostu).

AKTIVNO UČENJE I PRAKTIČNA ORIJENTACIJA

Znanje treba preneti i treba steći stručnost koja vodi ka profesionalnom ponašanju u svim aspektima organske proizvodnje i marketinga, a rezultat je školovanja (instrukcija, školarine).

PODRŽAVANJE I OBEZBEĐIVANJE PRENOSA ZNANJA

Provera ciljeva učenja je redovni element nastave kao sredstvo kontrole za nastavnika, kao način da se učenicima pruži osećaj dostignuća i kao sredstvo samokontrole za učenike.

PODUČAVANJE TREBA DA SADRŽI SLEDEĆE ELEMENTE

- Podatke o predmetu,
- Periode obuke: nezavisno usvajanje, razumevanje, i primena nastavnog sadržaja,
- Periodi diskusije i razmatranja unutar čitavog razreda, radi razvijanja stavova i sposobnosti za rad u timu.

OSPOSOBLJENOST

Za ocenu stručnih i pedagoških sposobnosti nastavnog osoblja, treba uraditi sledeće:

- Napraviti test sa ponuđenim ponuđenim odgovorima, koji nastavnik mora da popuni tokom prijavljivanja kako bi se testirala pedagoška sposobnost.

Školsko obrazovanje	Viša poljoprivredna škola	Univerzitet primenjenih nauka Viša tehnička škola	Univerzitet
Stručno usavršavanje	Specijalista agronom ili specijalista za stočarstvo	Master iz agronomije ili stočarstva	Inženjer poljoprivrede ili ekonomista
Profesionalno iskustvo	Nastava i obuka iz poljoprivrede	Samozaposleni u poljoprivredi	Sertifikacija, kontrola hrane, konsultantske usluge

LIČNA MATRICA

Lična matrica – Nastavnik Organska poljoprivreda

Odgovorno lice	Obrazovni nivo	Stručne kvalifikacije	Pedagoški nivo	Stručna osposobljenost	Periodični edukativni seminari	Rezultat
Osnovne kvalifikacije	Koledž, fakultetska diploma, takođe uporedno obrazovanje (vodič)	Agronom-master iz organske poljoprivrede, Iskustva u organskim usevima i stočarstvu	Potvrđeno procenom prema stručnoj spremi	Znanje prema "Osnovnim kvalifikacijama"	Godišnje učešće na nacionalnom stručnom skupu	
Napredna operativna kvalifikacija	Univerzitet primenjenih nauka –master na univerzitetu; Takođe uporedno obrazovanje (vodič)	Agronom-master iz organske poljoprivrede, Iskustva u organskim usevima i stočarstvu	Potvrđeno procenom prema stručnoj spremi	Znanje prema "kvalifikacionim standardima operativni nivo"	Godišnje učešće na nacionalnom stručnom skupu	
Poljoprivredno poslovanje	Viša poljoprivredna škola	Poljoprivrednik, Poljoprivredni ekonomista	Potvrđeno procenom prema stručnoj spremi	Poznavanje menadžmenta, marketinga, ekonomije	Godišnje učešće na nacionalnom stručnom skupu	
Predavač / trener	Samozaposleni u poljoprivredi Konsultantske usluge, takođe uporedno obrazovanje (vodič)	Poljoprivreda - Prerada - Kontrola hrane Trgovina Iskustva u organskoj maloprodaji	Potvrđeno procenom prema stručnoj spremi	Poznavanje određenog dela nastavnog sadržaja	Godišnje učešće na nacionalnom stručnom skupu	

UPITNIK ZA PROCENU NASTAVNOG OSOBLJA

Ovaj upitnik nema karakter ispita koji vodi do selekcije podnosioca prijave (za posao). Pre bi mogao biti osnova za raspravu između pružaoca i podnosioca prijave o njihovim obrazovnim konceptima.

1. pretpostavka: Vaša grupa učenika je heterogena. Učenici imaju (vrlo) različite "biografije učenja".

Kako se nosite sa tim?

- Grupi dajete mnogo različitih inputa za svaku novu materiju.
- Prilagođavate nastavni materijal različitim brzinama učenja učenika.
- Govorite grupi da različite brzine učenja pojedinaca moraju da se izjednače tako što će samostalno raditi više kod kuće.
- U svojoj prvoj nedelji nastave izdvajate učenike koji su suviše spori.

2. pretpostavka: Ne postoje knjige ili neki drugi materijal na osnovu čega možete predavati na času. Tako da sami morate napisati svoj materijal za predavanja.

Kako se nosite sa tim?

- Kopirate teorijske tekstove, na primer iz udžbenika, i zamolite učenike da samostalno naprave zabeleške i provežbaju sadržaj.
- Kopirate najnovije objavljene članke o svakoj materiji i dajete ih učenicima. Započinjete svaku lekciju prema već ustaljenom redosledu, kratkom prezentacijom teme predavanja (na projektoru; power point, etc.).
- Počinjete svaki novi dan ispitujući učenike o lekciji od prethodnog dana. Vi tražite od učenika da sami organizuju početke lekcija. Pravite upitnike koji su namenjeni da pomognu učenicima u strukturiranju i učenju svog materijala. Pravite upitnike kako biste što efikasnije kontrolisali proces učenja učenika. (= drugačija upotreba upitnika!)
- Koristite različite alate (tekstovi, film, audio kasete, itd.). Vaši učenici započinju kurs razvijajući sistematsko istraživanje na internetu.

Treba li bi po vama predmet trebalo da sadrži sledeće elemente?

- Inpute o predmetu predavanja.
- Fazu obuke: Učenici usvajaju, razumeju i primenjuju predmetnu materiju sopstvenim, nezavisnim naporom. U drugoj fazi, u učionici učenici zajedno razmatraju predmetnu materiju. Na taj način oni treba da razviju stavove, etiku i sposobnost za rad u timu.

U nastavnom procesu, motivacija učesnika može se održavati na visokom nivou:

- Razmatranjem "nastavnih ciljeva" (tj. šta želite postići tokom trajanja predmeta) sa učenicima i zajedničkim dogovorom o tome kako da kontrolišete napredak koji su pojedini učenici ostvarili? Sastavljanjem testa na kraju svake lekcije ili svakog dana radi kontrole da li su svi učenici dostigli "nastavne ciljeve" nastavnika? (= drugačiji pogled na "nastavne ciljeve"!).
- Pronalaženje ritma nastave koji sadrži i napor i relaksaciju?
- Jasnom i više puta obrađenom vezom između predmetnog gradiva i perspektiva učenika vezanih za posao (= stručnih)?

Vaša nastava može da se okarakterise kao:

- Individualna podrška i ohrabrenje za učenike, imajući u vidu njihovu profesionalnu orijentaciju?
- Razumevanje da se prodajne aktivnosti uvek odvijaju pred javnošću i u timu istovremeno?
- Učesnici treba da razviju fizičku, emocionalnu i mentalnu snagu (i "suverenitet") za suočavanje sa ovom situacijom?

2.2 Kriterijumi u pogledu obrazovnih institucija

2.2.1 KVALITET NASTAVNOG PROGRAMA IZ ORGANSKE PROIZVODNJE

Kriterijum	Ocena	Rezultat
Praktični zadaci koji se bave specijalizacijom učenika - adekvatna nastavna prostorija, oprema, itd.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Praktični zadaci koji se sveobuhvatno bave sadržajem predmeta, odnosno proizvodnjom useva, proizvodnjom voća, povrtarskom proizvodnjom, stočarstvom, vinogradarstvom.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 bodova	
Praktični zadaci su u skladu sa nastavnim metodama u upotrebi.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Praktični zadaci se odnose na predmet „Marketing i menadžment u OP”.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Praktični zadaci se odnose na predmet „Prerada u OP”.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	

2.2.2 PRISTUPI STICANJU PRAKTIČNIH VEŠTINA

Kriterijum	Ocena	Rezultat
Prostorije SPŠ su organski sertifikovane ili imaju mogućnosti (i plan) za organsku sertifikaciju.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
SPŠ obezbeđuje dovoljno prostora za praktičnu obuku iz organske biljne proizvodnje ili stočarstva, npr. polja, staklenike, štale, voćnjak, jedinicu za skladištenje / preradu, itd.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Organski nastavni program SPŠ obezbeđuje pristup regionalnm ili/i nacionalnm tržištima, pijacama u skladu sa sadržajem predmeta, tj. ratarskom proizvodnjom, proizvodnjom voća, proizvodnjom povrća, stočarstvom, vinogradarstvom.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Organski nastavni program SPŠ predviđa mogućnosti pripravnčkog rada/prakse ili razmenu znanja i veština sa učenicima na gazdinstvima u regionu ili u jedinicama za preradu / prodavnicama u skladu sa sadržajem predmeta.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	

Kriterijum	Ocena	Rezultat
Organski nastavni program SPŠ pruža mogućnosti za razmenu učenika na (letnjoj) praksi sa drugim SPŠ (u Srbiji i EU).	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	

2.2.3 BUDUĆE PERSPEKTIVE ORGANSKIH SVRŠENIH SREDNJOŠKOLACA SPŠ

Kriterijum	Ocena	Rezultat
SPŠ ima urađenu analizu tržišta rada za učenike koji su završili osnovne i napredne obuke – koje specijalnosti se traže?	Redovna analiza – 10 bodova; Povremeno (ako to traži IIE) – 7 bodova; Nema takve analize – 4 boda.	
Praktični program i zadaci SPŠ obezbeđuju zapošljavanje učenika prema specijalizaciji.	Broj svršenih srednjoškolaca koji rade u organskom sektoru – 10 bodova; Broj svršenih srednjoškolaca koji rade u konvencionalom poljoprivrednom sektoru – 7 bodova; Broj svršenih srednjoškolaca koji ne rade u poljoprivrednom sektoru – 4 boda.	
Praktični program i zadaci SPŠ obezbeđuju prijem učenika na visokoškolske institucije, tj. Univerzitet.	60-100% maturanata– 10 bodova; 30-60% maturanata– 7 bodova; 10-30% maturanata – 4 boda.	

OBRAZAC ZA OCENU SPŠ

Ocena	Modul	Uloga	Nedovoljno	Dovoljno	Odlično	Napomene
A: Bodova od 100			A<51	51<A<92	A>92	
		nastavnik				
		nastavnik				
		nastavnik				
		nastavnik				
		nastavnik				
		nastavnik				
		tutor				
		tutor (firma)				
		nastavnik				
		tutor				
		faza (firma)				
		koordinator				
		asistent				
<i>Ukupan didaktički kvalitet</i>						
<i>Dostupnost kursa</i>						
<i>Kvalitet učionica</i>						
<i>Kvalitet didaktičkog</i>						
<i>Kvalitet laboratorije</i>						
<i>Kvalitet firmi za obuku</i>						
<i>Didaktički ciljevi</i>						
OPŠTI KVALITET KURSA						
<i>(Popunjavanje Institut za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja)</i>					<i>Primedbe</i>	
Potpis koordinatora						

2.3 Kvalitet metoda i alata za obuku

OCENA NASTAVNIH ALATA

Ocena didaktičkih rezultata će se razvijati kroz implementaciju alata za ocenjivanje, dakle počev od drugačijeg pristupa ka stvarnom sadržaju obuke. Ovde se mogu koristiti sledeća sredstva:

- Pitanja za slobodne odgovore (tokom rasprava),
- Individualno usmeno ispitivanje,
- Praktični testovi,
- Selekcija koja počinje testom,
- Test za vežbu,
- Test za završni ispit,
- Presentacije (usmeno, poster ili power-point).

Svi testovi ili presentacije mogu se izračunati po sistemu bodovanja. Završni ispit o ostali testovi će takođe zavisiti od kriterijuma traženih ili naznačenih od strane nastavnika ili delegirane institucije.

KRITERIJUM	OCENA	REZULTAT
Unutar učionice		
Nastavnici SPŠ koriste različite savremene metode za izvršenje zadatka, npr: informacije sa interneta, posete gazdinstvima, intervjui, jednostavni statistički podaci za obradu rezultata i sl.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Nastavnici SPŠ koriste različite participativne tehnike kao što su pitanja i odgovori, štikliranje odgovora, grupnu razmenu ideja, vežbe i planiranje aktivnosti, itd.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Nastavnici SPŠ vode rad vezan za analizu rezultata, upoređuju rezultate sa drugim grupama ili školama, i daju jednostavne preporuke za rešenje problema ili poboljšanje.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Školski voćnjaci, bašte, njive, štale		
Nastavnici SPŠ koriste grupne vežbe za terenske posete i razmene učenika iz organske proizvodnje.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Nastavnici SPŠ mogu vršiti opservaciju učenika tokom njihovog 12 nedeljnog perioda prakse - vizuelna zapažanja ili eksperimenti na terenu ili stakleniku.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Izvan škole		
Nastavnici i uprava SPŠ organizuju posete gazdinstvima, fabrikama za preradu, pekarama, mesarama, kontrolnim organizacijama, pijacama, istraživačkim institutima, univerzitetskim laboratorijama, itd.	Proaktivno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Nastavnici SPŠ daju pismene instrukcije i zadatke, priručnike i smernice za samostalno učenje grupama (za diskusiju) učenika.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	

2.4 Dostupnost i kvalitet referentne literature i elektronskih izvora informacija (uključujući projekte)

Kriterijum	Ocena	Rezultat
SPŠ ima mogućnosti da obezbedi sveobuhvatnu literaturu o većini tema o organskim kulturama i stočarskoj proizvodnji.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
SPŠ nema dovoljno literature ili elektronskih izvora, ali ima spisak alata koje planira uskoro kupiti.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
SPŠ ima dovoljno veza sa drugim univerzitetima ili SPŠ, tako da većinu potrebne literature može da obezbedi.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
SPŠ obezbeđuje finansijske (i druge) podsticaje svojim nastavnicima, i tako ih stimuliše da sami napišu priručnike, udžbenike ili smernice za učenike OP.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	

2.5 Ocena stepena zadovoljstva učenika

PRINCIPI OCENJIVANJA

Ocena ishoda je strateški proces važan za uspeh jednog instituta/organizacije uključene u aktivnosti pružanja usluga obučavanja: iz ovog razloga adekvatna faza sprovođenja je uvedena.

Definisana su prva dva makro kriterijuma referenci:

- Ocena učenja,
- Ocena atmosfere u učionici.

U prvom slučaju dobijamo rezultate u smislu učenja, sklapanja poznanstava, sposobnosti i veština. U drugom slučaju procenjujemo da li je ukupna aktivnost ispravno uspostavljena da učini procese komunikacije, učenja i učešća što efikasnijim.

OCENA STEPENA ZADOVOLJNOSTI UČENIKA

UPOZORENJE: UPITNIK MORA BITI ANONIMAN

Ocena	Modul	Uloga	Nedovoljno	Dovoljno	Odlično	Napomene
A: Bodova od 100			A<51	51<A<92	A>92	
		nastavnik				
		nastavnik				
		nastavnik				
		nastavnik				
		nastavnik				
		nastavnik				
		tutor				
		tutor (firma)				
		nastavnik				
		tutor				
		faza (firma)				
		koordinator				
		asistent				
Ukupan didaktički kvalitet						
Dostupnost predmeta						
Kvalitet učionica						
Kvalitet i dostupnost didaktičkog materijala						
Dostupnost dokumenata za učenje						
Kvalitet laboratorije						
Kvalitet poljoprivrednog dobra/ekonomije za praksu						
Kvalitet pristupa nastavi nastavnika						
Kvalitet njive/prostorija za praksu						
Podrška od nastavnika i školske uprave						
Kvalitet rešavanja i upravljanja problemima u vezi predmeta						
OPŠTI KVALITET KURSA						
(Popunjavanje UČENIK)	Primedbe / Sugestije					
Mesto i datum						

2.6 Nivo regionalnog razvoja organskog sektora i regionalna poljoprivredna specijalizacija

Kriterijum	Ocena	Rezultat
Nastavnici <i>Organske proizvodnje</i> SPŠ imaju dovoljno znanja i dokumentacije o razvoju organskog sektora i poljoprivredne specijalizacije regiona.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
Nastavnici OP i uprava SPŠ imaju dovoljno mogućnosti da organizuju praktičnu obuku i pripremu učenika za zapošljavanje u odnosu na razvoj organskog sektora i poljoprivrednu specijalizaciju regiona.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	
SPŠ ima dovoljno veza sa drugim SPŠ, univerzitetima ili privatnim organskim preduzećima u regionu, tako da se može formirati velika regionalna asocijacija za praktično zapošljavanje učenika.	Potpuno – 10 bodova; Delimično – 7 bodova Nedovoljno – 4 boda	